

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till Utredningen om att motverka felaktiga utbetalningar till företag och civilsamhälle (Fi 2025:06)

Beslut vid regeringssammanträde den 12 mars 2026

Ändring av uppdraget

Regeringen beslutade den 12 juni 2025 kommittédirektiv om anslutning av fler statliga utbetalningar till Utbetalningsmyndighetens verksamhet (dir. 2025:60).

Uppdraget ändras nu på så sätt att utredaren inte längre ska ta ställning till om fler statliga utbetalningar bör anslutas till Utbetalningsmyndighetens system med transaktionskonto.

I de ursprungliga direktiven ingår ett deluppdrag om andra åtgärder för att stärka arbetet med att säkerställa korrekta statliga utbetalningar. Det deluppdraget utvidgas nu genom att utredaren även får i uppdrag att analysera och ta ställning till om det kan vara aktuellt att införa en skyldighet för stödgivande myndigheter och organisationer att lämna uppgifter till Skatteverket om de stöd som betalats ut och lämna nödvändiga författningsförslag.

Därutöver införs två nya uppdrag som innebär att utredaren ska

- se över Utbetalningsmyndighetens förutsättningar för personuppgiftsbehandling och granskning,
- analysera och ta ställning till om det bör införas en återkopplings-skyldighet för kommuner, och

- lämna nödvändiga författningsförslag.

Utredningstiden ligger fast. Uppdraget ska alltså redovisas senast den 11 juni 2027.

Uppdraget att ansluta fler statliga utbetalningar till Utbetalningsmyndighetens verksamhet

Ändring av deluppdraget om att ta ställning till om fler statliga utbetalningar bör anslutas till Utbetalningsmyndighetens system med transaktionskonto

Finansdepartementet remitterade den 25 november 2025 promemorian Avveckling av Utbetalningsmyndighetens system med transaktionskonto (Fi2025/02152). Som en följd av detta ändras uppdraget nu på så sätt att utredaren inte längre ska ta ställning till om fler statliga utbetalningar bör anslutas till Utbetalningsmyndighetens system med transaktionskonto.

Ändring av deluppdraget om andra åtgärder för att stärka arbetet med att säkerställa korrekta statliga utbetalningar

Skatteverket har i en skrivelse till regeringen den 13 januari 2026 (Fi2026/00064) föreslagit att det ska utredas om det ska införas en kontrolluppgiftsskyldighet om utbetalningar och återkrav av stöd från statliga myndigheter, regioner, kommuner och andra utbetalare för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund. I skrivelsen föreslås det också att det ska utredas på vilket sätt statliga myndigheter, regioner, kommuner och andra utbetalare kan få åtkomst till kontrolluppgifterna. Syftet med utredningen skulle vara att undersöka hur införandet av en kontrolluppgiftsskyldighet kan ge ett bättre underlag för bl.a. Skatteverkets och andra myndigheters kontroll av stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund, vilket kan minska risken för skattefel, bidragsbedrägerier och annan välfärdsbrottslighet. Enligt Skatteverket skulle dessutom de som betalar ut stöd få bättre möjligheter att följa pengaflöden, förebygga felaktiga utbetalningar och följa upp stödgivningen om de fick tillgång till kontrolluppgifter. Risken för dubbelfinansiering skulle enligt Skatteverkets bedömning därmed minska.

Av de ursprungliga direktiven framgår att utredaren ska analysera och, vid behov, föreslå andra lämpliga och kostnadseffektiva åtgärder för att stärka arbetet med att säkerställa att statliga myndigheters och organisationers utbetalningar av stöd till organisationer i civilsamhället och företagsstöd som finansieras med enbart nationella medel blir korrekta. Av direktiven framgår

också att införandet av en databas över stödgivningen är ett exempel på en sådan åtgärd som bör övervägas. En sådan databas förutsätter att uppgifter om stöd samlas och görs tillgängliga för flera. Ett sätt att åstadkomma detta som bör beaktas i sammanhanget är att införa en skyldighet att lämna vissa uppgifter till Skatteverket som görs åtkomliga för andra som beskrivs i Skatteverkets skrivelse. Utredaren ska därför inom ramen för detta uppdrag

- analysera och ta ställning till de åtgärder som beskrivs i Skatteverkets skrivelse, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Det ingår inte i uppdraget att överväga en uppgiftsskyldighet för regioner och kommuner.

Uppdraget att se över Utbetalningsmyndighetens förutsättningar för personuppgiftsbehandling och granskning

Enligt 1 kap. 6 § lagen (2023:457) om behandling av personuppgifter vid Utbetalningsmyndigheten får Utbetalningsmyndigheten behandla personuppgifter om det är nödvändigt för att kunna utföra uppgiften att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Den uppgiften utförs huvudsakligen genom dataanalyser och urval samt granskningar.

Dataanalyserna och urvalen görs i första hand baserat på uppgifter som myndigheten får del av med stöd av 3–7 och 11 §§ lagen (2023:456) om skyldighet att lämna uppgifter till Utbetalningsmyndigheten (fortsättningsvis benämnd uppgiftsskyldighetslagen). Av lagens förarbeten framgår att dataanalyserna även kan baseras på andra offentliga uppgifter (prop. 2022/23:34 s. 86–88). Enligt 3 kap. 2 § lagen om behandling av personuppgifter vid Utbetalningsmyndigheten får endast de personuppgifter som behövs för myndighetens dataanalyser och urval behandlas i myndighetens uppgiftssamling för dataanalyser och urval. I 8 § förordningen (2023:463) om behandling av personuppgifter vid Utbetalningsmyndigheten specificeras vilka uppgifter som får behandlas i myndighetens uppgiftssamling. I samlingen får det bl.a. behandlas uppgifter som Utbetalningsmyndigheten får del av med stöd av 3–7 och 11 §§ uppgiftsskyldighetslagen, vissa andra uppräknade uppgifter såsom urvalsträffar och resultatet av en inledande eller fördjupad granskning samt uppgifter av liknande slag som är nödvändiga för myndighetens dataanalyser och urval.

Enligt lagen (2023:455) om Utbetalningsmyndighetens granskning av utbetalningar ska myndigheten vid en inledande granskning utifrån urvalsträffarna som dataanalyserna resulterat i ta ställning till om granskningen ska avslutas utan åtgärd, leda till att en underrättelse lämnas till en berörd myndighet eller arbetslöshetskassa för hantering eller leda till en fördjupad granskning. Om det finns anledning för Utbetalningsmyndigheten att anta att en felaktig utbetalning har skett får en fördjupad granskning inledas. Vid en fördjupad granskning har myndigheten enligt uppgiftsskyldighetslagen rätt att få del av andra uppgifter än de som har legat till grund för dataanalyserna och urvalen. Enligt 9 § ska statliga myndigheter och arbetslöshetskassorna lämna uppgifter om en fysisk eller juridisk person som är nödvändiga vid granskningen. Enligt 10 § är kreditinstitut skyldiga att på begäran av Utbetalningsmyndigheten lämna uppgifter som avser en namn-given fysisk eller juridisk persons förhållande till institutet om uppgifterna är nödvändiga vid en fördjupad granskning.

Utbetalningsmyndigheten kan i sitt arbete med att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar numera komma att få del av många fler uppgifter än när myndigheten först inrättades, bl.a. med stöd av 2 § lagen (2016:774) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet och 10 kap. 15 a § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Myndigheten har i olika sammanhang efterfrågat ett tydligare rättsligt stöd för att behandla andra personuppgifter i sin uppgiftssamling för dataanalyser och urval än de som myndigheten kan få del av med stöd av uppgiftsskyldighetslagen. Det finns mot den bakgrunden anledning att nu se över Utbetalningsmyndighetens förutsättningar för personuppgiftsbehandling och bedöma om myndighetens rätt att behandla personuppgifter bör förtydligas eller utökas med beaktande av relevanta bestämmelser om personuppgifts-behandling och dataskydd. I samband med detta bör det även övervägas om Utbetalningsmyndigheten ska kunna inleda en fördjupad granskning inte bara när myndighetens dataanalyser och urval ger anledning att anta att en felaktig utbetalning skett utan även när ett sådant antagande kan göras baserat på uppgifter som myndigheten får del av i andra sammanhang.

Utredaren ska därför

- bedöma om Utbetalningsmyndighetens rätt att behandla person-uppgifter bör förtydligas eller utökas,

- analysera om Utbetalningsmyndigheten bör ges rätt att inleda en fördjupad granskning även när andra uppgifter än urvalsträffar från myndighetens dataanalyser ger anledning att anta att en felaktig utbetalning skett, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget att utreda en återkopplingsskyldighet för kommunerna

Enligt 11 § uppgiftsskyldighetslagen ska en statlig myndighet eller en arbetslöshetskassa som har mottagit en underrättelse om en felaktig utbetalning från Utbetalningsmyndigheten på begäran lämna uppgifter till Utbetalningsmyndigheten om vilka åtgärder som har vidtagits med anledning av underrättelsen och resultatet av dessa. Regeringen beslutade den 29 januari 2026 att inhämta Lagrådets yttrande över förslagen i lagrådsremissen Förbättrade förutsättningar för kommuner att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. I lagrådsremissen föreslås bl.a. att kommuners utbetalningar av ekonomiska förmåner till en enskild person och ekonomiska stöd som avser en enskild person ska kunna bli föremål för Utbetalningsmyndighetens dataanalys och granskning. Lagrådsremissen innehåller emellertid inte något förslag om en återkopplingsskyldighet för kommuner motsvarande den som gäller för statliga myndigheter och arbetslöshetskassor, då det saknades beredningsunderlag för en sådan skyldighet. I det bakomliggande betänkandet Kommunal anslutning till Utbetalningsmyndighetens verksamhet (SOU 2025:20 s. 360–361) konstaterades att det inom ramen för utredningen inte bedömdes möjligt att reda ut om en sådan skyldighet skulle vara proportionerlig med hänsyn till de ändamål som föranlett en kommunal anslutning eller hur skyldigheten förhåller sig till den kommunala självstyrelsen. Dessutom bedömdes det vara svårt att överblicka konsekvenserna av en kommunal återkopplingsskyldighet, eftersom det utifrån tillämpningen av motsvarande skyldighet för anslutna statliga myndigheter och arbetslöshetskassor ännu ansågs vara för tidigt att dra några slutsatser om skyldighetens omfattning.

Utbetalningsmyndigheten framförde i sitt svar på remissen av betänkandet (SOU 2025:20) att en återkopplingsskyldighet behövs för att myndigheten ska kunna utveckla och effektivisera verksamheten dataanalys och granskning t.ex. genom att utvärdera och utveckla urvalsmodellernas träffsäkerhet och säkerställa god utredningskvalitet. Återkopplingen behövs enligt Utbetalningsmyndigheten också för att myndigheten ska kunna veta vilka av de misstänkta felaktiga utbetalningarna som faktiskt är korrekta och vad

underrättelserna lett till så att myndigheten kan utvärdera och rapportera resultaten av den egna verksamheten.

Regeringen konstaterade vid införandet av återkopplingsskyldigheten i 11 § uppgiftsskyldighetslagen att det är centralt att Utbetalningsmyndighetens systemövergripande dataanalyser och urval samt granskningar håller så hög kvalitet att de fångar upp sådana fel som myndigheterna inte själva har kunnat upptäcka, såsom misstänkt brottslighet eller mera omfattande och systematiska fel. Regeringen uttalade också att det är avgörande att Utbetalningsmyndigheten får veta om de urvalsträffar som har genererats i verksamheten med dataanalyser och urval är relevanta och att möjligheten att utveckla modellerna utan återkoppling är begränsad (prop. 2024/25:45 s. 15). Av samma skäl bör det nu utredas om återkopplingsskyldigheten även bör gälla för en kommun som mottagit en underrättelse om en felaktig utbetalning från Utbetalningsmyndigheten. Det bör då beaktas hur en sådan skyldighet förhåller sig till skyddet för den personliga integriteten och relevant dataskyddsreglering.

Utredaren ska därför

- analysera och ta ställning till om det bör införas en skyldighet för en kommun som har mottagit en underrättelse från Utbetalningsmyndigheten om en felaktig utbetalning att på begäran lämna uppgifter till Utbetalningsmyndigheten om vilka åtgärder som har vidtagits med anledning av underrättelsen och resultatet av dessa, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Utredaren ska hålla sig informerad om och beakta relevant arbete som pågår i utredningar och kommittéer samt inom Regeringskansliet, bl.a. den fortsatta beredningen av förslagen i lagrådsremissen Förbättrade förutsättningar för kommuner att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Vad gäller frågan om en återkopplingsskyldighet för kommunerna ska utredningen inhämta synpunkter från ett urval av kommuner samt Sveriges Kommuner och Regioner. Utredningstiden ligger fast. Uppdraget ska alltså redovisas senast den 11 juni 2027.

(Finansdepartementet)